

AZ ALSÓSZÖLNÖKI RÁBA-VÖLGY BOTANIKAI ÉRTKEI

KOVÁCS J. A., TAKÁCS B.

ABSTRACT

Bibliographical citation

KOVÁCS J.A., TAKÁCS B., 1998, The botanical values of the Rába-valley in Alsószölnök (Hungary) KANITZIA 6, 89-110.

Alsószölnök is one of the western administrative area where the Hungarian Rába-valley its started. Since a long time (40 years) a great part of this valley sector were under the "Iron Courtain" restrictions (under the strict military protection) and the scientific investigations has been forbidden. The isolation from the general human activities helped the active processes of the vegetation succession.

The present work take part in the series of surveys referring to the botanical, ecological and nature protection studies initiated by the Austrian-Hungarian co-operation on the "border region ecology". In the research area of the Rába-valley it was put in evidence variable plant communities what mainly belongs to two vegetation complex: a. the fen-complex and the b. inundation area of the Rába-valley. In this region the most important plant communities are the following: *Caricetum elatae*, *Caricetum appropinquatae*, *Caricetum acutiformis-ripariae*, *Juncus-Molinietum*, *Deschampsietum caespitosae*, *Carici-Alopecuretum*, *Filipendulo-Geranietum palustris*, *Salici cinereae-Sphagnetum*, *Aegopodio-Alnetum*, *Salicetum cinereae*, *Salicetum triandrae*, *Salicetum purpureae*, *Salicetum albae-fragilis*, *Glyceriatum maximae*, *Phragmitetum communis* etc. The naturalness values of the vegetation are influenced by the active invasion of some aggressive plant species like: *Solidago gigantea*, *Impatiens glandulifera*, *Calamagrostis epigeios*.

The botanical investigations carried out in the Rába-valley emphasized a high number of vascular taxa (more than 400 species) and indicated the characteristics and the population size of the following protected and valuable species: *Achillea ptarmica*, *Carlina acaulis*, *Cyclamen purpurascens*, *Dactylorhiza majalis*, *Daphne mezereum*, *Dryopteris carthusiana*, *Epipactis palustris*, *Eleocharis carniolica*, *Eriophorum angustifolium*, *Eriophorum latifolium*, *Gentiana asclepiadea*, *Gentiana pneumonanthe*, *Hemerocallis lilio-asphodelus*, *Iris sibirica*, *Lilium maritimum*, *Lycopodium clavatum*, *Matteuccia struthiopteris*, *Neottia nictus-avis*, *Oreopteris limbosperma*, *Plantanthera bifolia*, *Primula vulgaris*, *Phyteuma spicatum*, *Salix aurita*, *Salix elaeagnos*, *Sphagnum nemorenum*.

The particular characteristics of this Rába-valley sector – especially the existence of the *Sphagnum* -habitats, fen meadows, the flood-plain vegetation, backwaters etc. – need further investigations in vegetation ecology, community succession and, more attention from the nature protection officialities.

Keywords: rare and protected species, plant communities, vegetation map, *Sphagnum*, Alsószölnök (UTM: WM-99; CEC: 9063)

Kovács J. A., Takács B., Department of Botany, Berzsenyi College, 9701- Szombathely, P.O.Box 178, HUNGARY

Az alsószőlőnői Rába-völgy, a nyugati országhatár mentén a folyó magyar területre való érkezésétől kezdve (Szögmező, Téglamező, Soványmező, Loháj) folytatódik Szentgotthárd felé.

A tanulmányozott terület lényegében a Rába-ártér és a tulajdonképpeni dombság (Hegyhát) közti részeket foglalja magába és a határai a következők: nyugaton az osztrák határvonal, keleten az Alsószőlőnk és a volt vízimalom közti út, északon a Rábán túli árok és délen a Vasi-dombság, Alsószőlőnk-Neumark közötti községi út (1. ábra).

Növényföldrajzi szempontból a terület a Kelet-alpesi flóraidék (Noricum) hazánk területére átnyúló flórajáráshoz a *Stiriacum*-hoz tartozik (Magyar Alpok). A Rába-völgy flórája és vegetációja változatos, s bár évszázadunkban erős antropogén hatásnak volt kitéve, mégis az eredeti ártér-holtágak és az összefüggő láp-mocsár rendszerekből még szép növényállományok és területek maradtak fenn, melyek megőrzése és védelme mindenképpen aktualitássá vált. A határzóna közelsége miatt, a botanikai publikációk zöme a vendvidéki dombhátak-völgyek területére vonatkozik (BOROS 1944, GÁYER 1932, KAROLYI-PÓCS 1968-1974, PÓCS et al. 1962 stb.), kevés a folyó-völgyszakaszát is érintő botanikai információ (KOVÁCS-MELANSCHKEK 1991, KOVÁCS-TAKÁCS 1992, TIMÁR 1995).

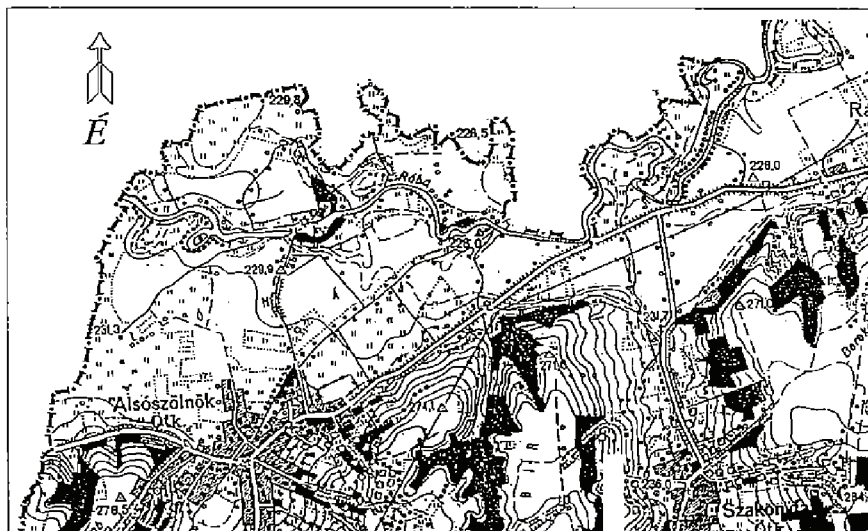
A Rába-völgy e szögletének legfőbb sajátossága, hogy teljességgel a volt "vasfüggöny" zónába esik, vagyis az országhatár és a volt katonai határzár-útvonal között terül el, tehát olyan terület, melyet csak "katonai alakulatok" háboríthattak, ezért a természetes szukcesszió folyamatai kb. 40 éve teljes hatásukban érvényesülhettek. Így ha korábban a Rába és a Vendvidék dombjai közötti részen (közel 1 km távolság), csak ártéri, lápi-mocsári élőhelykomplexumok voltak kevés szántóval közbeiktatva, ma szinte teljes épségben megmaradt az ártér és a lápi-magassásos rész, de a kettő közötti mezőket felszántották. Míg az osztrák oldalon a Rába szabályozásával eltűnt az ottani nagyterjedésű ártér, a lápi részt pedig lecsapolás és felszántás során teljesen eltüntették, addig a magyar oldalon a völgy eme két fontosabb élőhelykomplexuma még fellelhető és fennmaradásának és védelmének a szükségességét úgy a magyar, mint az osztrák kutatók és természetvédők szorgalmazzák.

Az alábbiakban a völgy eme két fontosabb élőhelykomplexumának a rövid botanikai jellemzését adjuk.

a./ Láp magassásossal

Az Alsószőlőnk-Neumark községi úttól északra a Rába felé, a határ és a falu között, ill. a Loháj és Szögmezőnek nevezett területek térségében található láp-komplexum, mely jelenleg lápi fűzessel beerdősülő láprét és magassásos állományokat őriz.

Eredetileg láprét-magassásos-mocsárrétként és nedves kaszálórétként nyilvántartott és a falu által így is kezelt területet, melyet ritkán lápi fűzesek és ligeterdő-foltok tarkítottak, az 1960-as évektől, a határzár útvonal felállításától

1. ábra Az alsószőlőközi Rába-völgy földrajzi helyzete

kezdve teljesen elzárták mind a mezőgazdasági műveléstől (kaszálás, szántás), mind a tudományos kutatásoktól. Ennek köszönhetően a beinduló természetes szukcesszió során felgyorsult a növénytakaró részbeni módosulása, főleg a lápi és kaszálórégi állományok összetételének a megváltozásával a magassásos társulások, a lápi füzesek és puhafaliget beerdősülést jelző állományok terjeszkedése. Az időszakos katonai gyakorlatok különösen a vágás- és gyomnövényzet terjeszkedésének kedveztek (*Solidaginetum*, *Calamagrostietum*).

A jelenlegi növénytakaró tehát ennek a 40 éves tk. természetes evolúciónak a következménye. A fűzlápi, pionír és ligeterdőknek e tájegységben észlelhető vitalitása során, a régi katonai és kataszteri térképek teljesen használhatatlannak bizonyultak, szükségesnek látszott a terület újratérképezése, egy új alaptérkép elkészítése, melyre az élőhelytípusok-növénytársulások aktuális helyzetét lehessen felvázolni. A munka folyamán elkészült egy új 1:4000-es és egy 1:2000-es alaptérkép és az erre épülő vegetáció (élőhelytípusok) térképe (2. ábra).

Az 1992-es és 1994-es "vasfüggöny" kutatásaink során még a NÉMETH-SEREGÉLYES féle (1993) élőhelyosztályozási kategóriákat használtuk, így a következő élőhelytípusok feltárása és besorolása történt meg:

- 01 = patak és forrása
- 06 = mocsár nádassal/magassásossal (*Phragmitetum communis*, *Caricetum a.-r.*, *Carici-Phalaridetum*)
- 08 = láp magassásossal (*Caricetum elatae*, *Caricetum appropinquatae*, *Caricetum acutiformis-ripariae* etc.)
- 10 = tőzegmohás fragmentumok (*Salici cinereae-Sphagnetum*)

- 12 = gyékényes-harmatkásás (*Typhaetum*, *Glycerietum*)
 17 = mocsárrét (*Carici-Alopecuretum pratensis*, *Festucetum pratensis*,
Deschampsietum caespitosae, *Agrostietum stoloniferae*)
 19 = kiszáradó láprét (*Junco-Molinietum*, *Molinio-Salicetum*
rosmarinifoliae)
 21 = magaskórós (*Filipendulo-Geranium palustris*, *Angelico-*
Cirsietum oleraceae, *Petasitetum hybridi*, *Scirpetum sylvatici*)
 36 = nedves és mezofil rétek (*Pastinaco-Arrhenatheretum*, *Holcetum*
lanati)
 47 = erdei vágásnövényzet (*Calamagrostietum epigei*)
 55 = gyertyános tölgyes (*Quercus robori-Carpinetum*)
 60 = keményfaliget (*Quercus-Ulmetum*) fragmentum
 62 = patakmenti égerliget (*Aegopodio-Alnetum*, *Carici brizoidi-Alnetum*,
Alnetum glutinosae)
 63 = puhafaliget (*Salicetum albae-fragilis*)
 64 = lápi füzes (*Salicetum cinereae*)
 68 = nyíres (*Betuletum*)
 71 = ruderalis jellegű cserjés (*Prunetum spinosae*)
 74 = nitrogénes talajok gyomnövényzete (*Eupatorio-Solidaginetum*,
Calamagrostietum epigei)
 84 = szántó

A lápi vegetációval kapcsolatban, különös figyelmet érdemelnek a még mindig a legnagyobb területet lefedő, természetes és védendő növénytársulások: *Caricetum elatae*, *Caricetum acutiformis-ripariae*, *Junco-Molinietum*, *Molinio-Salicetum rosmarinifoliae*, *Deschampsietum caespitosae*, *Salicetum cinereae*, *Salici cinereae-Sphagnetum* é.m. (4-6. ábra).

A mocsári és magassásos vegetációban szinte teljes diverzitásukban vannak képviselve a *Carex*-génusz egységei, több mint 22 fajjal (lásd lista), jellegzetes populációkat és fitocönózisokat alkotva az emberi beavatkozás és a természetes konkurencia függvényében.

Általában a természetes és természetközeli állapotban levő társulásokban több védett növényfaj talált menedéket: *Achillea ptarmica* (gyakori), *Carlina acaulis* (ritka), *Dactylorhiza majalis* (tömeges), *Epipactis palustris* (ritka), *Eriophorum angustifolium* (ritka), *Eriophorum latifolium* (gyakori), *Gentiana pneumonanthe* (gyakori), *Gentiana asclepiadea* (ritka), *Iris pseudacorus* (gyakori), *Iris sibirica* (gyakori), *Salix aurita* (ritka), *Sphagnum* sp. (lokális). A felsorolt növényfajok közül a génökológiai változatosság szempontjából a legérdekesebb a széleslevelű ujjaskosbor *Dactylorhiza majalis* agg. állományai. A tízezres nagyságú populáció főleg a *Carici-Alopecuretum* társulásban található, de ugyancsak nagy számban fordul elő a lápréti és más mocsárréti élőhelyeken. Megfigyeléseink szerint a példányszám-arányok sokkal magasabbak ott, ahol a réteket kaszálják, mint a nem kaszált részeken. A láp jelentőségét emeli az a tény, hogy a védett növények zöme, de különösen a *Dactylorhiza majalis*, az

Achillea ptarmica és az *Iris sibirica* populációi eltűntek, vagy eltűnőben vannak a határ osztrák oldalán épp a túlzott emberi beavatkozások (mezőgazdasági technológiák) fokozottsága miatt.

A láp központi részén, amolyan két hosszú árok mentén kis tőzegmohás fragmentumok (*Salici cinereae-Sphagnetum*) találhatóak (6. ábra). Ezek chorológiai, növényföldrajzi jelentősége kiemelendő, hisz ha e társulás jelenléte a Vasi-hegyháton viszonylag gyakorinak mondható, a Rába-völgyből (pár száz méterre a folyótól) mindezidáig nem volt jelezve. Ismerve a dombsági *Sphagnetumok* gyakoriságát és jelenlétét a Vendvidéken, feltételezzük, hogy e fragmentumok származásilag a dombságiakhoz kötődnek, onnan vándorolhattak le a Rába-völgybe.

A lápon további megfigyeléseket és ökológiai kísérleti parcellát állítottunk fel, annak érdekében, hogy az osztrák-magyar határzóna természetvédelmi és ökológiai problémáira alaposabb válaszokat kapjunk.

b./ Rába ártér

Az alsószőlőnői Rába ártér vizsgálatát az osztrák-magyar határtól a szőlőnői "vízimalom" térségéig végeztük. E szakasz érdekességét a még fellelhető természetes és természetközeli vegetáció adja, főleg a folyó magyar területre való érkezésétől kezdve, folytatódva a meánderes vízfolyások és a holtágak gazdag növényzetével (3. ábra).

A legtöbb szakasznál a folyót közvetlenül érintő puhafaligetek és égeresek még megmaradtak, bár a keményfaállományok többnyire felszámolódtak, a fákat kiirtották, helyüket felszántották és a területet szántóföldi kultúrákká alakították. Úgyszintén a közvetlen ártér és a láp (a./) közötti nedves kaszálóréteket is. Míg a régi térképeken a folyót az ártér után főleg kaszálórétek kis szántóföldi parcellákkal követték, ma már ez a kép megváltozott és a magyar oldalon nagy szántóterületek, az osztrák oldalon pedig kis szántóföldi parcellák találhatóak.

Az alsószőlőnői Rába-ártér jellegzetessége, hogy e szakaszon a folyó még nem volt szabályozva, tehát még az ártéri vegetáció megmentése aktuális, szemben a csak részbeni természetességgel az osztrák oldalon, ahol sokkal nagyobb szakaszon szabályozták és nemesnyárasokat telepítettek. Magyar részen csak a Rábán túli árok és a volt vízimalom környékén voltak szabályozási kísérletek. Az ártéri vegetációt vizsgálva 1992-ben és 1994-ben a következő élőhelytípusokat (társulásokat) különítettük el és térképeztük (2. ábra).

01 = patak és forrása (árok)

02 = folyó (Rába)

04 = állóvíz (*Lemnetum*, *Callitrichetum*)

05 = mocsár hínárnövényzettel (*Polygono-Potametum*)

06 = mocsár nádassal és magassásossal (*Phragmitetum communis*,
Carici-Phalaridetum, *Caricetum gracilis*)

11 = nádas (*Phragmitetum communis*, *Glycerietum maximae*)

16 = időszakos mocsár (*Leersietum oryzoidis*)

- 17 = mocsárrét (*Deschampsietum caespitosae*, *Carici-Alopecuretum*,
Agrostietum stoloniferae)
 21 = magaskórós (*Petasitetum hybridi*)
 36 = nedves rétek (*Alopecuro-Arrhenatheretum*)
 60 = keményfaliget fragmentumok (*Quercu-Ulmetum*)
 62 = patakmenti égerliget (*Aegopodio-Alnetum*, *Carici brizoidi-*
Alnetum)
 63 = puhafaliget (*Salicetum albae-fragilis*)
 65 = bokorfűzes (*Salicetum triandrae*, *Salicetum purpureae*)
 71 = ruderalis jellegű cserjés (*Prunetum spinosae*)
 74 = ártéri gyomnövényzet (*Impatienti-Calystegietum*, *Rudbeckio-*
Solidaginetum)
 80 = ültetett fenyves (*Picea abies*)
 87 = szántóföld

A felsorolt társulások közül a legnagyobb vitalitást kétségtelenül a nagy-kiterjedésű nádasok, puhafa- és égerligetek, valamint a jellegzetes ártéri gyomnövényzet alkotja. A puhafaligetek fajgazdagságát híven tükrözi a *Salix*-génusz diverzitása, mely a Rába-völgyben 11 fajt tesz ki (vö. táblázat). Az állóvizekben és az időszakos mocsarasokban általában a pionír vegetáció váltakozása és dinamikája a szembetűnő (*Limnetum*, *Callitrichetum*, *Polygono-Potametum*, *Carici-Phalaridetum*, *Phragmitetum communis* stb.)

Az ártéri zónában a következő védett növényeket találtuk: *Epipactis palustris* (ritka), *Dryopteris carthusiana* (ritka), *Eriophorum latifolium* (ritka), *Matteuccia struthiopteris* (ritka) *Salix aurita* (ritka). Bár a védett fajok száma és azok egyedszámai is alacsonyak, a Rába-ártér e térségének ökörendszerei messzemenően fontos természetvédelmi objektumot jelentenek, hisz a meandres vízfolyások, a puhafaligetek és a többi élőhelytípus természetességi állapota megfelelő. Így ökológiai-szűrő funkciójuk az ártér megőrzésének és hivatalos védelmének a szükségességét tükrözi.

Védett növényfajok

Achillea ptarmica L. (Kenyérbél cickafark)

A kiszáradó mésztelen láprétek (*Juncu-Molinietum*) gyakori növénye. Több ezres példányszámából nagyobb mennyiség jelenik meg a kaszált részekben, mint a felhagyott területeken.

Carlina acaulis L. (Szártalan bábakalács)

Csak kis példányszámban van jelen, különösen a láprétek és a gyümölcsösök szélein lehet észlelni.

Cyclamen purpurascens Mill. (Erdei ciklámen)

A temető és a határszél között húzódó mészkerülő erdőkben általánosan elterjedt. Több virágzó példányát észleltük a dombsági erdőszegélyben is.

Dactylorhiza majalis (Rchb.) Hunt et Summerh. (Széleslevelű ujjkosbor)

Az alsószölnöki mocsárréteket májusi virágzásával "csodarétté" varázsoló növény. Szórványosan a nem kaszált lápréteken és magassásosokban is megjelenik, de változatos, tízezres nagyságú példányszámát a temető alatti mocsárréteken (*Carici-Alopecuretum*, *Deschampsietum caespitosae*) és gyümölcsösök peremén észlelhetjük.

Daphne mezereum L. (Farkasboroszlán)

A hegyháti erdőszegélyek É-i kitettséggű részein közvetlenül a községi út közelében található néhány példánya.

Dryopteris carthusiana (Vill.) Fuchs (Szálkás pajzsika)

Égerligeteken, több helyen is előforduló faj.

Epipactis palustris (L.) Cr. (Mocsári nőszőfű)

Néhány virágzó példányát a láprétek nedves részein észleltük.

Eleocharis carniolica Koch (Sűrű csetkák)

Izapos-pocsolyás helyeken, tócsákban, földutak nedves keréknyomában megjelenő növényke.

Eriophorum angustifolium Honckeny (Keskenylevelű gyapjúsás)

Láprétek, magassásosok keretében, csak néhány példányszámban megjelenő faj.

Eriophorum latifolium Hoppe (Széleslevelű gyapjúsás)

Jellemző, kis foltokat alkot a láprétek és magassásosok növényzetében.

Gentiana asclepiadea L. (Fecsketárnics)

Égerligetek mentén, ill. a dombosági és határsávi erdőszegélyben szórványosan nyárvégi virágzásával feltűnő növény.

Gentiana pneumonanthe L. (Kornistárnics)

Az előbbi fajnál jóval elterjedtebb, több száz példányszáma a lápréti és mocsárréti területeken jelenik meg.

Hemerocallis lilio-asphodelus L. (Sárgaliliom)

Pár virágzó példányát a magaskórós állományok őrzik.

Iris sibirica L. (Szibériai nőszirm)

A láp részein több helyen is előfordul, de legszebb populációját a volt határzár-úttól nyugatra lévő fűzláp és kiszáradó lápréti részeken találjuk.

Leucojum vernum L. (Tavaszi tözike)

Kis, erőteljes populációját a temető alatti mocsárrét-égerliget peremén észleltük.

Lilium martagon L. (Turbánliliom)

A Rába-árterén, holtág-peremén, keményfaliget maradványok mentén, kevés egyedszámmal jelen levő faj.

Lycopodium clavatum L. (Kapcsos korpafű)

Az Alsószölnök-Neumark út mentén és a határsávban jelenik meg.

Matteuccia struthiopteris (L.) Tod. (Struccharaszt)

Néhány tő a Rába-ártérre vezető határsávi patakmenti égerliget mentén.

Neottia nidus-avis (L.) Rich. (Madárfészek)
 A dombsági mészkerülő erdők szegélyében található.
Oreopteris limbosperma (All.) Holub (Hegyi páfrány)
 Az egykori határsáv nyiladékában néhány fő.
Phyteuma spicatum L. (Erdei varjúköröm)
 A mészkerülő dombsági erdők szegélyén néhány példánya jelenik meg.
Platanthera bifolia (L.) Rich. (Kétlevelű sarkvirág)
 Láprétek peremén megjelenő kis populációját jelezzük.
Primula vulgaris Huds. (Szártalan kankalin)
 Gyümölcsösökben, mezofil réteken és a dombsági erdőszegélyben szór-
 ványosan jelen lévő növény.
Salix aurita L. (Füles fűz)
 Fűzláp állományokban kis példányszámban jelen lévő faj.
Salix eleagnos Scopoli (Parti fűz)
 A Rába-mederhordalékain megjelenő faj.
Sphagnum nemoreum Scop.
 Hamvas fűzrel keveredve kis tőzegmohás fragmentumokat találunk az
 egykori határsáv és a határsáv közötti lápos területeken. A Rába-völgyben a
 folyótól pár száz méterre lévő állományok különös figyelmet érdemelnek.

Az alsószőlőki Rába-völgy flóralistája, a fajok élőhelytípusainak eloszlása és a populációállományok nagysága

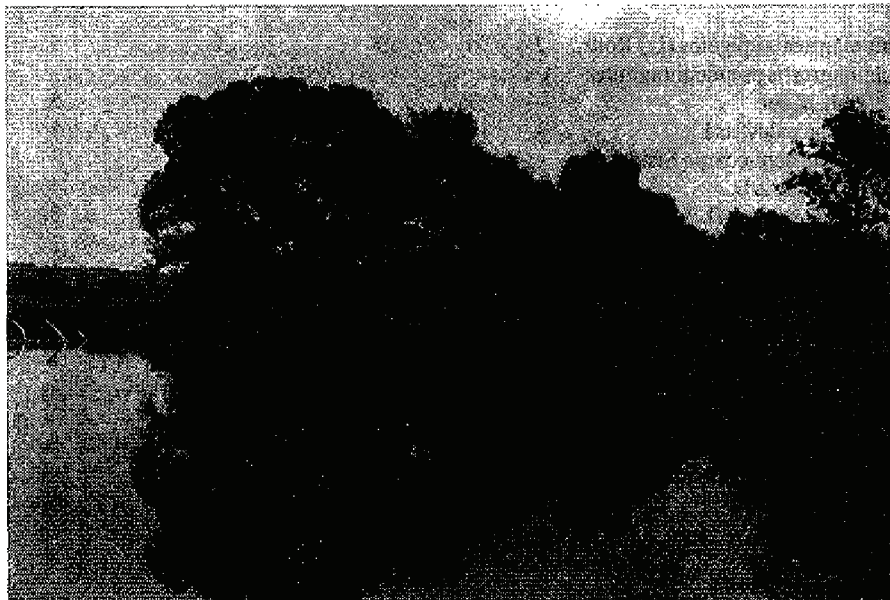
Az állomány nagyságok kategóriái (Flóra adatbázis, 1995)

- 1 = 10 példány vagy kevesebb
- 2 = 10 példánynál több, de legfeljebb 100
- 3 = 100 példánynál több, de legfeljebb 1000
- 4 = 1000 példánynál több, de legfeljebb 10000
- 5 = 10000 példánynál több

Fajok/ Élőhelytípusok (Nomenklátúra: SIMON 1992)	dombsági- erdőszegély	láprét- magassásos- fűzláp	szántó- gyümölcsös	ártér- holtág
	a	b	c	d
<i>Acer campestre</i> L.	2	1	-	1
<i>Acer negundo</i> L.	-	-	-	1
<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	2	-	-	1
<i>Achillea millefolium</i> L.	-	5	2	1
<i>Achillea ptarmica</i> L.	-	4	-	1
<i>Acorus calamus</i> L.	-	3	-	-
<i>Adoxa moschatellina</i> L.	-	-	-	2

<i>Aegopodium podagraria</i> L.	1	3	-	5
<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	-	2	2	-
<i>Agropyron caninum</i> (L.) P.B.	1	-	-	4
<i>Agropyron intermedium</i> Host	-	-	2	-
<i>Agropyron repens</i> (L.) P.B.	-	4	5	5
<i>Agrostis gigantea</i> Roth.	-	5	5	4
<i>Agrostis stolonifera</i> L.	1	5	5	5
<i>Agrostis capillaris</i> L.	3	5	5	2
<i>Ajuga reptans</i> L.	1	-	-	3
<i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	-	3	-	3
<i>Alliaria petiolata</i> (M.B.) Cavara et Grande	1	1	-	4
<i>Allium angulosum</i> L.	-	2	-	-
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gärtn.	2	3	-	4
<i>Alnus incana</i> (L.) Mönch.	-	1	-	2
<i>Alopecurus pratensis</i> L.	-	5	2	5
<i>Alopecurus aequalis</i> Sobol.	-	1	2	2
<i>Alopecurus geniculatus</i> L.	-	3	-	3
<i>Anagallis arvensis</i> L.	-	-	4	2
<i>Anemone nemorosa</i> L.	-	-	-	2
<i>Angelica sylvestris</i> L.	-	4	-	2
<i>Anthemis arvensis</i> L.	-	-	5	-
<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	-	5	3	1
<i>Antriscus sylvestris</i> (L.) Hoffm.	-	1	-	4
<i>Aphanes arvensis</i> (Boiss. et Reiter)Rothm.	-	-	3	-
<i>Apera spica-venti</i> (L.) P.B.	-	-	5	-
<i>Arctium lappa</i> L.	-	-	3	3
<i>Arctium tomentosum</i> Mill.	-	-	2	2
<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) Presl.	1	5	5	4
<i>Armoracia lapathifolia</i> Uster	-	-	-	1
<i>Artemisia vulgaris</i> L.	-	-	3	4
<i>Aruncus sylvestris</i> Kostel.	2	1	-	-
<i>Asplenium trichomanes</i> L.	-	1	-	-
<i>Aster lanceolatus</i> Willd.	-	-	-	3
<i>Barbarea vulgaris</i> R. Br.	-	1	3	5
<i>Betonica officinalis</i> L.	-	5	1	2
<i>Betula pendula</i> Roth.	-	2	-	3
<i>Bidens cernua</i> L.	-	2	2	4
<i>Bidens tripartita</i> L.	-	2	3	3
<i>Brassica napus</i> L.	-	-	3	3
<i>Briza media</i> L.	-	5	1	2
<i>Bromus commutatus</i> Schrad	-	4	-	-
<i>Bromus mollis</i> L.	-	3	3	-
<i>Butomus umbellatus</i> L.	-	-	-	3
<i>Calamagrostis arundinacea</i> (L.) Roth	2	4	4	-

<i>Calamagrostis epigeios</i> (L.) Roth	2	3	2	5
<i>Calamagrostis pseudophragmites</i> (Hall.)Koel	-	3	-	5
<i>Callitriche palustris</i> L.	-	2	-	3
<i>Callitriche cophocarpa</i> Sendtn.	-	-	-	3
<i>Caltha palustris</i> L.	-	3	-	4
<i>Calystegia sepium</i> (L.) R. Br.	-	2	-	5
<i>Campanula patula</i> L.	-	3	-	2
<i>Campanula persicifolia</i> L.	1	-	-	2
<i>Campanula trachelium</i> L.	-	-	-	2
<i>Cardamine amara</i> L.	-	2	-	3
<i>Cardamine impatiens</i> L.	1	-	-	2
<i>Cardamine pratensis</i>	-	5	1	3
<i>Carduus acanthoides</i> L.	-	-	2	3
<i>Carex acutiformis</i> Ehm.	-	5	-	5
<i>Carex appropinquata</i> Schum.	-	3	-	-
<i>Carex brizoides</i> L.	2	5	2	5
<i>Carex elata</i> All.	-	5	-	5
<i>Carex elongata</i> L.	-	4	-	-
<i>Carex flacca</i> Schreb	-	5	-	-
<i>Carex flava</i> L.	-	3	-	-
<i>Carex gracilis</i> Curt.	-	5	-	5
<i>Carex hirta</i> L.	1	5	-	5
<i>Carex hostiana</i> DC.	-	5	-	-
<i>Carex leporina</i> L.	1	5	-	3
<i>Carex nigra</i> (L.) Reichard	-	4	-	-
<i>Carex pallescens</i> L.	-	5	-	2
<i>Carex panicea</i> L.	-	5	-	-
<i>Carex paniculata</i> L.	-	4	-	-
<i>Carex pendula</i> Huds.	-	-	-	3
<i>Carex remota</i> L.	-	-	-	3
<i>Carex riparia</i> Curt.	-	5	-	3
<i>Carex rostrata</i> Stokes	-	5	-	-
<i>Carex umbrosa</i> Host	-	3	-	-
<i>Carex vesicaria</i> L.	-	4	-	4
<i>Carex vulpina</i> L.	-	5	-	4
<i>Carlina acaulis</i> L.	-	2	-	-
<i>Carpinus betulus</i> L.	2	2	-	4
<i>Carum carvi</i> L.	-	3	1	-
<i>Centaurea cyanus</i> L.	-	-	3	-
<i>Centaurea jacea</i> L.	-	5	-	-
<i>Centaurea pseudophrygia</i> C. A. Mey. ex Rupr.	1	4	-	-
<i>Centaurea scabiosa</i> L.	-	-	3	5
<i>Centaureum pulchellum</i> (Sw.) Druce	-	3	2	-
<i>Cerasus avium</i> (L.) Mönch	1	2	-	2

3. ábra A Rába-part jellegzetes növényzete (fűzligetek, ártéri gyomnövényzet)

4. ábra Az alsósözönöki láp-magassásos általános képe

<i>Ceratophyllum demersum</i> L.	-	-	-	4
<i>Chenopodium album</i> L.	-	-	5	3
<i>Chrysanthemum corymbosum</i> L.	-	1	-	1
<i>Chrysanthemum leucanthemum</i> L.	-	3	-	2
<i>Chrysanthemum vulgare</i> (L.) Bernh.	1	4	3	4
<i>Chrysosplenium alternifolium</i> L.	1	4	-	2
<i>Cichorium intybus</i> L.	-	3	4	2
<i>Circaea lutetiana</i> L.	-	-	-	3
<i>Cirsium arvense</i> (L.) Scop.	-	-	5	1
<i>Cirsium oleraceum</i> (L.) Scop.	1	5	-	-
<i>Cirsium palustre</i> (L.) Scop.	-	3	-	-
<i>Cirsium rivulare</i> (Jacq.) All.	-	5	-	2
<i>Clematis vitalba</i> L.	1	1	-	3
<i>Conium maculatum</i> L.	-	1	-	3
<i>Convolvulus arvensis</i> L.	-	1	5	3
<i>Cornus sanguinea</i> L.	1	2	2	3
<i>Corydalis solida</i> (L.) Clairv.	-	-	-	2
<i>Corylus avellana</i> L.	2	3	-	4
<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	2	3	3	4
<i>Crepis biennis</i> L.	1	3	3	-
<i>Crepis paludosa</i> (L.) Mönch.	-	-	-	3
<i>Cruciata glabra</i> (L.) Ehrend.	-	2	-	3
<i>Cruciata lacvipes</i> Opiz	1	-	-	3
<i>Cucubalus baccifer</i> L.	-	-	-	3
<i>Cuscuta europaea</i> L.	-	-	3	4
<i>Cyclamen purpurascens</i> Mill.	2	-	-	-
<i>Cynosurus cristatus</i> L.	-	5	-	2
<i>Cyperus fuscus</i> L.	-	-	-	3
<i>Dactylis glomerata</i> L.	1	5	3	5
<i>Dactylorhiza majalis</i> (Rchb.) Hunt et Summ	-	5	-	-
<i>Daphne mezereum</i> L.	1	-	-	-
<i>Daucus carota</i> L.	-	5	-	5
<i>Deschampsia caespitosa</i> (L.) P.B.	1	5	-	5
<i>Dianthus armeria</i> L.	-	3	-	-
<i>Dianthus barbatus</i> L.	1	1	-	-
<i>Dianthus carthusianorum</i> L.	-	4	-	-
<i>Digitaria ischaemum</i> (Schreb.) Mühlb.-	-	-	2	4
<i>Dryopteris carthusiana</i> (Vill.) Fuchs	-	1	-	2
<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schrott	-	-	-	2
<i>Echinochloa crus-galli</i> (L.) P.B.	-	-	5	-
<i>Echinocystis lobata</i> (Mich.) Torr. et Gray.	-	-	-	5
<i>Eleocharis acicularis</i> (L.) R. et Sch.	-	1	-	2
<i>Eleocharis carniolica</i> Koch.	-	2	-	-
<i>Eleocharis ovata</i> (Roth.) R. Br.	-	3	-	-

<i>Eleocharis palustris</i> (L.) R. et Sch.	-	2	2	-
<i>Elodea canadensis</i> L.C. Rich.	-	-	-	5
<i>Epilobium angustifolium</i> L.	-	-	-	3
<i>Epilobium hirsutum</i> L.	-	4	-	-
<i>Epilobium lanceolatum</i> Seb. et Mauri	-	5	-	3
<i>Epilobium parviflorum</i> Schreb.	1	3	-	3
<i>Epipactis palustris</i> (L.) Cr.	-	2	-	1
<i>Equisetum arvense</i> L.	-	-	2	-
<i>Equisetum fluviatile</i> L.	-	-	-	3
<i>Equisetum sylvaticum</i> L.	-	1	-	-
<i>Equisetum palustre</i> L.	-	2	-	3
<i>Erechtites hieracifolia</i> (L.) Raf ex Dc.	1	-	-	-
<i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers	-	2	-	4
<i>Erigeron (Conyza) canadensis</i> L.	-	2	2	4
<i>Eriophorum angustifolium</i> Honcheny	-	2	-	-
<i>Eriophorum latifolium</i> Hoppe	-	2	-	1
<i>Euonymus europaea</i> L.	1	2	-	3
<i>Eupatorium cannabinum</i> L.	-	2	-	3
<i>Euphorbia cyparissias</i> L.	-	1	2	-
<i>Euphorbia virgata</i> W. et K.	-	3	-	-
<i>Euphrasia rostkoviana</i> Hayne	-	4	-	-
<i>Fagus sylvatica</i> L.	2	1	-	3
<i>Festuca arundinacea</i> Schreb.	-	5	-	5
<i>Festuca gigantea</i> (L.) Vill.	-	-	-	5
<i>Festuca ovina</i> L.	-	2	-	-
<i>Festuca pratensis</i> Huds.	-	5	-	5
<i>Festuca rubra</i> L.	-	5	-	5
<i>Festuca tenuifolia</i> Sibth.	2	-	-	-
<i>Ficaria verna</i> Huds.	-	4	2	4
<i>Filipendula vulgaris</i> Mönch.	-	2	-	-
<i>Filipendula ulmaria</i> (L.) Maxim	-	5	-	5
<i>Frangula alnus</i> Mill.	1	3	-	3
<i>Fraxinus angustifolia</i> Vahl.	-	-	-	1
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	-	-	-	3
<i>Gagea lutea</i> (L.) Ker-Gawl.	-	-	-	3
<i>Galeobdolon luteum</i> Huds.	-	-	-	3
<i>Galeopsis speciosa</i> Mill.	-	-	-	1
<i>Galeopsis tetrahit</i> L.	-	-	3	-
<i>Galium aparine</i> L.	-	2	3	4
<i>Galium boreale</i> L.	-	4	-	4
<i>Galium mollugo</i> L.	-	-	-	3
<i>Galium palustre</i> L.	-	3	-	1
<i>Galium rotundifolium</i> L.	2	-	-	-
<i>Galium spurium</i> L.	-	-	2	-
<i>Galium uliginosum</i> L.	-	4	-	-

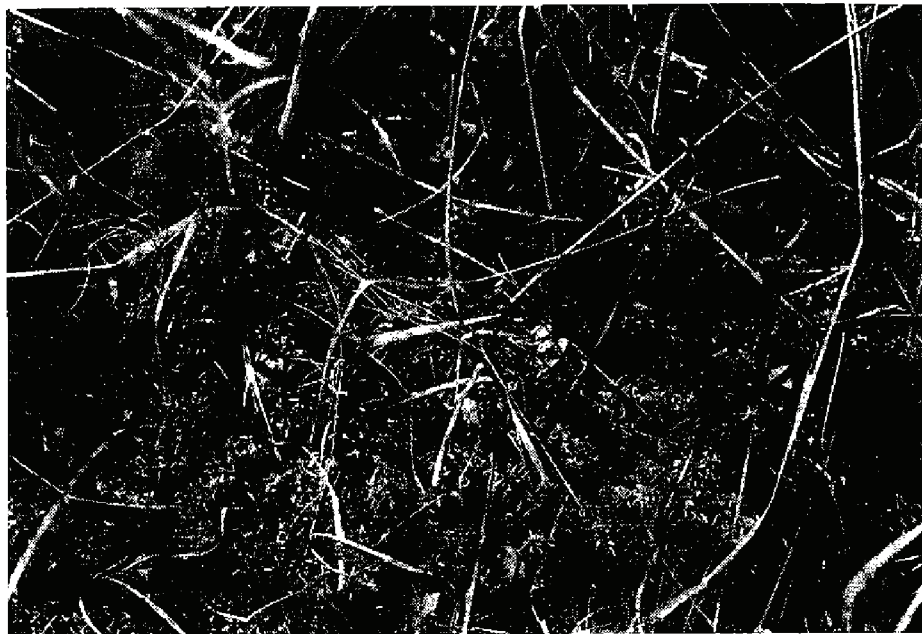

<i>Galium verum</i> L.	-	4	-	2
<i>Gentiana asclepiadea</i> L.	2	1	-	-
<i>Gentiana pneumonanthe</i> L.	-	3	-	-
<i>Geum urbanum</i> L.	-	-	-	3
<i>Geranium palustre</i> L.	-	4	-	3
<i>Glechoma hederacea</i> L.	1	-	-	2
<i>Glyceria fluitans</i> (L.) R. Br.	-	3	-	3
<i>Glyceria maxima</i> (Hartman) Holmbert	-	5	-	3
<i>Glyceria plicata</i> Fries	-	4	-	4
<i>Gnaphalium uliginosum</i> L.	1	3	-	3
<i>Helictotrichon pubescens</i> (Huds.) Pilger	-	3	-	-
<i>Hemarocallis lilio-asphodelus</i> L.	-	1	-	-
<i>Heracleum sphondylium</i> L.	-	3	-	3
<i>Hieracium pilosella</i> L.	-	3	-	-
<i>Hieracium umbellatum</i> L.	2	4	-	1
<i>Holcus lanatus</i> L.	-	5	-	4
<i>Humulus lupulus</i> L.	-	2	-	4
<i>Hypericum maculatum</i> Cr.	1	4	-	4
<i>Hypericum perforatum</i> L.	-	4	1	4
<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	-	2	-	5
<i>Impatiens noli-tangere</i> L.	1	-	-	2
<i>Impatiens parvifolia</i> DC.	1	-	-	4
<i>Iris pseudacorus</i> L.	-	3	1	3
<i>Iris sibirica</i> L.	-	2	-	-
<i>Juncus articulatus</i> L.	-	3	-	-
<i>Juncus atratus</i> Krock.	-	3	-	2
<i>Juncus bufonius</i> L.	-	3	-	3
<i>Juncus conglomeratus</i> L.	-	3	-	-
<i>Juncus effusus</i> L.	1	4	-	4
<i>Juncus tenuis</i> Vild.	-	3	-	-
<i>Knautia arvensis</i> (L.) Coult	-	4	-	1
<i>Knautia drymeia</i> Heuff.	2	3	-	-
<i>Lactuca serriola</i> L.	-	-	3	-
<i>Lamium album</i> L.	1	-	-	2
<i>Lamium maculatum</i> L.	-	1	-	2
<i>Lamium purpureum</i> L.	-	-	-	2
<i>Lathyrus pratensis</i> L.	-	4	-	2
<i>Leersia oryzoides</i> (L.) Sw.	-	-	-	5
<i>Lemna minor</i> L.	-	-	-	4
<i>Lemna trisulca</i> L.	-	-	-	4
<i>Leontodon hispidus</i> L.	-	3	-	2
<i>Leucjum vernum</i> L.	-	2	-	-
<i>Ligustrum vulgare</i> L.	1	3	-	3
<i>Lilium martagon</i> L.	-	-	-	1

5. ábra *Mos. sárrétek díszje: Dactylorhiza majalis*

6. ábra *Sphagnum-párnás láprét*

<i>Linaria vulgaris</i> Mill.	-	-	3	2
<i>Lolium multiflorum</i> Lam.	-	-	2	-
<i>Lolium perenne</i> L.	-	3	-	4
<i>Lonicera xylosteum</i> L.	1	1	-	1
<i>Lotus corniculatus</i> L.	-	3	-	-
<i>Luzula campestris</i> (L.) DC.	-	3	-	2
<i>Luzula luzuloides</i> (Lam.) Dandy et Wilm.	2	-	-	-
<i>Lycopodium clavatum</i> L.	1	-	-	-
<i>Lycopus europaeus</i> L.	-	3	-	3
<i>Lysimachia nummularia</i> L.	-	3	-	3
<i>Lysimachia vulgaris</i> L.	1	4	-	3
<i>Lythrum salicaria</i> L.	-	3	-	3
<i>Malus domestica</i> Borkh.	-	1	-	1
<i>Malus sylvestris</i> L.	-	1	-	-
<i>Malva sylvestris</i> L.	-	2	-	-
<i>Matteuccia struthiopteris</i> (L.) Tod.	-	-	-	2
<i>Medicago lupulina</i> L.	-	-	3	-
<i>Melampyrum nemorosum</i> L.	1	2	-	-
<i>Melandrium album</i> (Mill.) Garcke	1	-	3	3
<i>Melilotus alba</i> Med.	-	-	2	3
<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	2	-	2	3
<i>Mentha aquatica</i> L.	-	3	-	4
<i>Mentha longifolia</i> (L.) Huds.	1	4	-	4
<i>Mentha piperita</i> L.	-	3	-	-
<i>Mentha verticillata</i> L.	1	3	-	3
<i>Mercurialis perennis</i> L.	-	-	-	2
<i>Milium effusum</i> L.	-	-	-	2
<i>Molinia coerulea</i> L.	-	4	-	1
<i>Molinia arundinacea</i> (Schrank) Domin	-	3	-	-
<i>Myosotis arvensis</i> (L.) Hill	1	3	-	3
<i>Myosotis palustris</i> (L.) Hill	-	3	-	3
<i>Myriophyllum spicatum</i> L.	-	-	-	3
<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) Rich.	1	-	-	-
<i>Odontites vulgaris</i> Mönch	1	1	3	-
<i>Oenanthe aquatica</i> (L.) Poir.	-	-	-	3
<i>Oenothera biennis</i> L.	-	-	3	-
<i>Oreopteris limbosperma</i> (All.) Holub.	1	-	-	-
<i>Ornithogalum umbellatum</i> L.	-	-	-	3
<i>Oxalis acetosella</i> L.	2	1	-	2
<i>Oxalis europaea</i> Jord.	-	-	3	-
<i>Padus avium</i> Mill (Prunus padus L.)1	-	1	-	3
<i>Pastinaca sativa</i> L.	-	4	1	1
<i>Petasites albus</i> (L.) Gaertn.	-	2	-	-
<i>Petasites hybridus</i> (L.) G. M. Sch.	-	3	-	3

<i>Petrorhagia saxifraga</i> (L.) Link.	-	2	-	-
<i>Peucedanum palustre</i> (L.) Mönch	-	3	-	-
<i>Phalaroides arundinacca</i> (L.) Rauschert	-	4	1	5
<i>Peucedanum oreoselinum</i> (L.) Moench	1	-	-	-
<i>Phleum pratense</i> L.	-	3	-	1
<i>Phyteuma spicatum</i> L.	1	-	-	-
<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin.	-	3	2	5
<i>Picea abies</i> (L.) Karsten	1	1	-	2
<i>Pimpinella saxifraga</i> L.	-	3	-	3
<i>Pinus sylvestris</i> L.	2	1	-	1
<i>Plantago lanceolata</i> L.	-	3	2	2
<i>Plantago major</i> L.	-	2	5	5
<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich	1	1	-	-
<i>Poa annua</i> L.	1	2	3	4
<i>Poa nemoralis</i> L.	2	2	-	3
<i>Poa palustris</i> L.	2	4	-	4
<i>Poa pratensis</i> L.	-	4	2	4
<i>Poa trivialis</i> L.	-	3	-	3
<i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce	2	1	-	2
<i>Polygonum amphibium</i> L.	-	1	-	5
<i>Polygonum aviculare</i> L.	-	-	4	3
<i>Polygonum hydropiper</i> L.	-	2	-	5
<i>Polygonum lapathifolium</i> L.	-	2	-	5
<i>Polygonum mite</i> Schrank	-	-	-	1
<i>Populus nigra</i> L.	-	2	1	3
<i>Populus tremula</i> L.	1	2	-	1
<i>Potamogeton natans</i> L.	-	-	-	4
<i>Potentilla anserina</i> L.	-	5	3	5
<i>Potentilla erecta</i> (L.) Räuschel	1	5	-	2
<i>Potentilla reptans</i> L.	-	5	-	4
<i>Primula vulgaris</i> Huds	1	-	-	-
<i>Prunella vulgaris</i> L.	-	3	-	2
<i>Prunella grandiflora</i> (L.) Scholler	-	3	-	2
<i>Prunus spinosa</i> L.	1	4	1	4
<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	-	2	-	3
<i>Pyrus pyraeaster</i> Burgsd.	-	1	-	2
<i>Quercus robur</i> L.	1	3	-	4
<i>Ranunculus acris</i> L.	-	5	3	5
<i>Ranunculus auricomus</i> L.	-	2	-	-
<i>Ranunculus flammula</i> L.	-	2	-	2
<i>Ranunculus repens</i> L.	1	5	5	5
<i>Ranunculus sceleratus</i> L.	-	1	-	3
<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	-	-	-	4
<i>Rhamnus catharticus</i> L.	-	3	-	4

<i>Rhinanthus alectorolophus</i> Poll.	-	3	3	4
<i>Rhinanthus minor</i> L.	-	3	-	-
<i>Ribes rubrum</i> L.	-	-	-	3
<i>Ribes uva-crispa</i> L.	-	-	-	3
<i>Robinia pseudo-acacia</i> L.	1	-	2	1
<i>Rorippa sylvestris</i> (L.) Bess.	-	3	-	4
<i>Rorippa amphibia</i> (L.) Bess.	-	2	-	4
<i>Rosa canina</i> L.	-	3	-	4
<i>Rubus caesius</i> L.	2	3	3	5
<i>Rubus idaeus</i> L.	2	3	-	3
<i>Rubus fruticosus</i> L.	-	-	-	2
<i>Rudbeckia laciniata</i> L.	-	-	-	4
<i>Rumex acetosa</i> L.	1	3	4	4
<i>Rumex acetosella</i> L.	1	3	2	3
<i>Rumex crispus</i> L.	-	2	3	3
<i>Rumex maritimus</i> L.	-	-	-	4
<i>Rumex obtusifolius</i> L.	-	2	3	4
<i>Rumex sanguineus</i> L.	-	-	4	-
<i>Salix alba</i> L.	-	3	3	5
<i>Salix aurita</i> L.	-	2	-	1
<i>Salix caprea</i> L.	1	3	1	5
<i>Salix cinerea</i> L.	-	5	-	2
<i>Salix eleagnos</i> Scop.	-	-	-	2
<i>Salix fragilis</i>	1	2	-	4
<i>Salix purpurea</i>	-	2	-	4
<i>Salix rosmarinifolia</i> L.	-	5	-	-
<i>Salix x rubens</i> Schrank (alba x fragilis) -	-	-	-	1
<i>Salix triandra</i> L. (ssp. discolor Arc.) -	-	-	-	3
<i>Salix viminalis</i> L.	-	-	-	3
<i>Salvia glutinosa</i> L.	1	1	-	2
<i>Salvia pratensis</i> L.	-	3	-	3
<i>Sambucus ebulus</i> L.	-	-	3	-
<i>Sambucus nigra</i> L.	1	1	2	4
<i>Sanguisorba officinalis</i> L.	-	5	-	2
<i>Saponaria officinalis</i> L.	-	-	-	3
<i>Scirpus sylvaticus</i> L.	-	5	-	5
<i>Scrophularia nodosa</i> L.	-	4	-	3
<i>Scrophularia umbrosa</i> Dum.	-	-	-	3
<i>Scutellaria galericulata</i> L.	-	3	-	2
<i>Selinum carvifolia</i> (L.) L.	-	5	-	3
<i>Senecio erraticus</i> Bert. ssp. barbEIFolius (W. et Gr.) Beger	-	3	1	2
<i>Senecio erucifolius</i> L.	-	2	2	3
<i>Senecio nemorensis</i> L.	1	2	-	3
<i>Senecio vulgaris</i> L.	-	2	4	2
<i>Silene vulgaris</i> (Mönch) Garcke	1	2	-	3

<i>Sinapsis arvensis</i> L.	-	-	4	2
<i>Solanum dulcamara</i> L.	-	2	-	4
<i>Solidago canadensis</i> L.	-	-	1	4
<i>Solidago gigantea</i> Ait.	-	5	2	5
<i>Sorbus aucuparia</i> L.	-	2	-	3
<i>Sparganium erectum</i> L.	-	-	-	2
<i>Spirodela polyrhiza</i> (L.) Schleiden	-	-	-	3
<i>Stachys palustris</i> L.	-	2	-	2
<i>Stachys sylvatica</i> L.	-	-	-	3
<i>Stellaria graminea</i> L.	-	2	-	3
<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	-	1	3	4
<i>Stellaria nemorum</i> L.	1	2	-	-
<i>Succisa pratensis</i> Mönch.	-	4	-	-
<i>Symphytum officinale</i> L.	-	4	1	4
<i>Taraxacum officinale</i> L.	-	3	4	3
<i>Thalictrum flavum</i> L.	-	2	-	-
<i>Tragopogon orientalis</i> L.	-	3	1	3
<i>Trifolium campestre</i> Schreb.	-	1	4	-
<i>Trifolium hybridum</i> L.	-	3	2	3
<i>Trifolium pratense</i> L.	-	3	-	-
<i>Trifolium repens</i> L.	-	3	2	4
<i>Trisetum flavescens</i> (L.) P.B.	-	4	-	2
<i>Tussilago farfara</i> L.	1	2	2	3
<i>Typha latifolia</i> L.	-	5	1	5
<i>Ulmus glabra</i> Huds.	-	2	1	3
<i>Ulmus minor</i> Mill.	-	1	-	4
<i>Urtica dioica</i> L.	1	3	3	5
<i>Valeriana dioica</i> L.	-	2	-	2
<i>Valeriana officinalis</i> L.	1	3	-	2
<i>Verbascum densiflorum</i> Bert.	-	-	-	2
<i>Verbascum nigrum</i> L.	-	-	-	2
<i>Veronica anagallis-aquatica</i> L.	-	3	-	4
<i>Veronica beccabunga</i> L.	-	3	-	3
<i>Veronica chamaedrys</i> L.	1	1	2	1
<i>Veronica longifolia</i> L.	-	2	-	-
<i>Veronica officinalis</i> L.	i	-	-	2
<i>Viburnum opulus</i> L.	-	2	-	3
<i>Vicia cracca</i> L.	-	3	2	3
<i>Vicia grandiflora</i> Scop.	-	1	3	-
<i>Vicia hirsuta</i> (L.) S. F. Gray	-	-	3	-
<i>Vicia sepium</i> L.	1	1	-	3
<i>Vicia tetrasperma</i> (L.) Schreb.	-	-	3	1
<i>Viola arvensis</i> Murray	-	-	3	-
<i>Viola canina</i> L.	-	2	-	-
<i>Viola sylvestris</i> Lam.	-	1	-	-
<i>Viola tricolor</i> L.	-	-	3	-

Természetvédelmi problémák, javaslatok

Az alsószőlőki Rába-völgy természetvédelmi jelentőségét a szomszédos osztrák határzóna és az ott már felszámolt vagy eltűnőben levő lápi és ártéri élőhelykomplexumok megőrzése, valamint az Őrségi TK-ba való közvetlenebb bevonása alkotja.

Tekintettel arra, hogy a lápi és az ártéri vegetáció kb. negyven évig tk. háborítatlanul fejlődött, szükségesnek tartjuk, hogy a védett növényállományok felmérésén túl továbbra is lehetőség nyíljon az ökológiai összefüggések felderítésére (használat/nem használat), az egyes fajok közötti konkurencia-viszonyok megismerésére, a természetes szukcesszió követésére. Tudományos szempontból ígéretesnek látszik a lápréti vegetáció ékességének a *Dactylorhiza majalis* agg. alakkori változatosságának a feltárása, megismerése, a *Carex* és *Salix*-fajok további változatosságának kimutatása stb.

Mindezek érdekében szükségesnek látjuk a következőket:

- a jelenleg a Bábolna-TSZ tulajdonát képező láp és magassásos, valamint a tulajdonképpeni Rába ártér kerüljön reális természetvédelmi kezelés alá.

- a lápréteken évi kaszálást ajánlunk, de a széna elvitelével, nem pedig a földön hagyásával, mint ezt az utóbbi időben tette a TSZ (évtizedekig nem kaszálták, most egyes években újra kaszálják).

- a láp és magassásos, valamint az ártéri részen, különösen a tőzegmohás fragmentumok területén, állandó megfigyelések végzéséhez ökológiai kísérleti parcellák felállítását látjuk elérkezettnek.

- a láp és az ártéri területeken és azok közelében javasoljuk a szántás, tárcsázás, csatornázás, patak- és folyómeder szabályozás, valamint a legeltetés teljes betiltását.

IRODALOM

- BORBÁS V., 1887. Vasvármegye növényföldrajza és flórája, Vas megyei Gazg. Egy. Szombathely.
- BOROS Á., 1944. Adatok a Vendvidéki erdeifenyvesek és tőzegmohalápok növényzetének ismeretéhez, Bot. Közlem. 41, 3-5, 96-101.
- EGGLER J., 1959. Wiesen und Wälder im oststeirish-burgenlandischen Grenzgebiet, Mittl. Naturwies. Verein. Steiermakt, 89, 5-34.
- GÁYER GY., 1932. Új adatok Vasvármegye flórájához III, Annales Sabariensis, Fol. Mus. 1, 7-11.
- HORVÁTH E., JEANPLONG J., 1962. Vas megye ritka és védelmet érdemlő növényei, Vasi Szemle, 18, 19-43.
- JEANPLONG J., 1960. Vázlatok a Rába határvidéki árterének réjtjeiről, Bot. Közlem. 48, 3-4, 289-299.
- KÁROLYI Á., PÓCS T., 1968-1974. Délnyugat-Dunántúl flórája, I-VII, Egri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei.

- KOVÁCS J. A., 1992, A nyugati határzóna természetvédelmi és ökológiai problémái.
Lippay János előadások, KÉE Kiadv. 53, 166-169.
- KOVÁCS J. A., 1995, Vas megye növénytársulásainak áttekintése, Vasi Szemle XLIX, 4, 518-557.
- KOVÁCS J. A., MELANSCHKE G., 1991, Ausweisung ökologisch wertvoller Biotopenheiten im burgenländisch-ungarischen Grenzgebiet als Grundlage für einen grenzüberschreitenden Naturschutz, BDTF - Szombathely, 1-17.
- KOVÁCS J. A., TAKÁCS B., 1992, Az alsószőlőki Rába-völgy botanikai értékei, Kutatási jelentés, BDTF - Szombathely, 1-17, 3 db térkép.
- KOVÁCS J. A., TAKÁCS B., 1993, Az Órségi TK nyugati részének vegetációtérképezése, Kutatási jelentés, BDTF - Szombathely, 1-66, 4 db térkép.
- KOVÁCS J. A., TAKÁCS B., 1997, Vas megye edényes flórájának kritikai vonatkozásai, KITAIBELIA II, 2, 220-225.
- NÉMET F. (szerk.), 1993, Exploratory Biodiversity Studies in the former Iron Curtain zone Hungary, WVF-MTA-ÖBKI Vácrátót.
- ODOR P., SZURDOK E., TÓTH Z., 1996, Újabb adatok a Vendvidék mohafiórájához, Bot. Közlem. 83, 1-2, 97-108.
- PÓCS T., PÓCSNÉ GELENCSÉR I., TALLÓS F., VIDA G., 1962, Szakonyfalu és környékének vegetációtérképe, Egri Pedag. Főisk. Füzetek, VIII, 268, 449-478.
- TÍMÁR G., 1996, A Vendvidék védett és veszélyeztetett növényei, Vasi Szemle, XLIX, 1, 3-18.
- TRAXLER G., 1989, Liste der Gefäßpflanzen des Burgenlandes, Veröffentlich. der Int Ausius-Forschungs. 7, 1-31.
- ZSOHÁR GY., 1941, Az Órség növényföldrajzi vázlata, Dunánt. Szemle 8, (4-8), 190-401.